

KUTSESTANDARD

Volitatud elektriinsener, tase 8

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Volitatud elektriinsener, tase 8 kutsestandard on koolituskavade, isikute kompetentsuse hindamise ning kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemise alus.

Volitatud elektriinseneri kutse antakse isikule kutsetunnistusega juhul, kui kutset andev organ on tunnistanud tema kompetentside vastavust kutsestandardile.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Volitatud elektriinsener, tase 8	8

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Elektrivõrgud ja -süsteemid	Volitatud elektriinsener elektrivõrkude ja -süsteemide alal, tase 8
Elektriautomaatika	Volitatud elektriinsener elektriautomaatika alal, tase 8
Tarbija elektripaigaldised	Volitatud elektriinsener tarbija elektripaigaldiste alal, tase 8

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Elektriinsenerid töötavad elektriliste süsteemide, komponentide ja seadmetega, nad kavandavad ja juhivad nende ehitamist ja nendega töötamist ning juhivad nende talitlust, hooldust ja remonti majanduslikult vastuvõetaval, keskkonnasõbralikul ning ühiskondlikult aksepteeritaval moel. Elektriinseneridel on valmisolek töötada interdistsiplinaarses meeskonnas koos sidusvaldkondade inseneride jt spetsialistidega. See kutsestandard sisaldab volitatud elektriinseneri kutse kirjeldust ja kompetentsuse nõudeid. Volitatud elektriinsener on laiaulatuslike kogemustega tippspetsialist, kes rakendab inseneriteadmisi, mõistmist ning võimeid olemasolevate tootmistehnoloogiate käigus hoidmiseks ja täiustamiseks või uute teadmiste ja tehnoloogiate loomiseks. Ta annab eksperthinnanguid keerukatele projektidele ja töödele. Volitatud elektriinsener lahendab keerulisi tehnoloogilisi probleeme uuenduste, loovuse ja muutmise abil. Ta pakub välja uusi turundusalaseid lahendusi, tehnoloogiaalaseid teenuseid ja juhtimismeetodeid. Volitatud elektriinsener juhib organisatsiooni või töörühmi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks ning võtab täisvastutuse enda ja teiste töö tulemuste eest. Volitatud elektriinsenerid spetsialiseeruvad elektrivõrkudele ja -süsteemidele, elektriautomaatikale või tarbija elektripaigaldiste erialale ning kitsamale ametialale: teadus- ja õppetööle, arendusele ja juhtimisele, projekteerimisele, ehitusele, käidule ja tehnajärevalvele, energiapoliitikale ning elektrikaubandusele ja tehnoloogiakaubandusele. Elektriinseneride teised kutsed: Elektriinsener, tase 6 esmane kutse Elektriinsener, tase 6 Diplomeeritud elektriinsener, tase 7 esmane kutse

Diplomeeritud elektriinsener, tase 7 Elektriinseneride kutsetasemete kirjeldusi vt lisast 1.
A.2 Tööosad
A.2.1 Inseneriteadmiste rakendamine. A.2.2 Inseneritööd. A.2.3 Juhtimine. A.2.4 Kutsealale pühendumine. A.2.5 Suhtlemine.
Spetsialiseerumisega seotud tööosad
A.2.6 Elektrivõrgud ja -süsteemid. A.2.7 Elektriautomaatika. A.2.8 Tarbija elektripaigaldised.
Valitavad tööosad
A.2.9 Projekteerimine. A.2.10 Teadus- ja õppetöö. A.2.11 Arendus ja juhtimine. A.2.12 Elektrikaubandus ja tehnoloogiakaubandus. A.2.13 Energiapoliitika. A.2.14 Ehitus, käit ja järelevalve.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Elektriinsenerid töötavad nii büroos kui objektidel. Tööaeg võib olla paindlik. Objektidel töötades tuleb juhendada üldise tööohutuse ja elektriohutuse nõuetest.
A.4 Töövahendid
Elektriinsenerid kasutavad oma töös lisaks tavapärastele kommunikatsiooni- ja vahenditele, arvutitele ja nende tarkvarale ning kontoriseadmetele ka spetsiaalseid arvutusprogramme ning erinevaid elektrilisi töövahendeid ja mõõteriistu.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Töö eeldab innovaatilist, keskkonnahoidlikku ning säästvat arengut toetavat mõtlemist, loovust, iseseisvust, otsustamisjulgust, analüüsivõimet, täpsust, vastutustunnet, suhtlemis- ja koostöövalmidust, ruumilist kujutlusvõimet ning kohanemisvõimet.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Volitatud elektriinsener on saanud erialase ettevalmistuse* kõrgkoolis ning ta on oma teadmisi perioodiliselt täiendanud. Volitatud elektriinseneri kutse taotlemise eelduseks on diplomeeritud elektriinseneri või diplomeeritud soojusenergeetikainseneri kutse olemine (sel juhul nõutav spetsiaalne ümberõpe) või doktoriõppe läbimine. Kõikidel juhtudel on nõutav vahetult taotlemisele eelnev nelja aastane töökogemus. Insenerikutsete taotlemise eeldused on esitatud lisas 2 „Insenerikutsete taotlemise eeldused“. Inseneri täiendusõppe arvestuse nõuded on toodud lisas 3. * elektrivõrkude ja -süsteemide, elektriautomaatika või tarbija elektripaigaldiste erialadel.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Juhataja, peainsener, insener, projekteerija, projektijuht, objektijuht, ehitusjuht, käidujuht, dispetšer, konsultant, ekspert, arendusjuht, osakonnajuhataja, teadlane-uurija, teadur, juhtivteadur jm.
A.8 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks
Elektrivõrkude ja -süsteemide volitatud inseneri, elektriautomaatika volitatud inseneri ja tarbija elektripaigaldiste volitatud inseneri kutsetunnistuse olemine on elektrituruseaduse ja elektriohutusseaduse kohaselt eeltingimuseks vastutava spetsialistina töötamisel ja pädevustunnistuse olemasolul teatud tegevusaladel: ettevõtte majandustegevuse registrisse kandmisel ja töötamisel elektritööde juhina.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Elektrisüsteemide ja -võrkudele spetsialiseerunud volitatud elektriinseneri kutse tõendamiseks on nõutav kompetentside B.2.1 - B.2.5 tõendamine, kompetentsi B.2.6 tõendamine ja vähemalt ühe kompetentsi tõendamine valikust B.2.9 - B.2.14.

Elektriautomaatikale spetsialiseerunud volitatud elektriinseneri kutse tõendamiseks on nõutav kompetentside B.2.1 - B.2.5, kompetentsi B.2.7 tõendamine ja ühe kompetentsi tõendamine valikust B.2.9 - B.2.14.

Tarbija elektripaigaldistele spetsialiseerunud volitatud elektriinseneri kutse tõendamiseks on nõutav kompetentside B.2.1 - B.2.5, kompetentsi B.2.8 tõendamine ja vähemalt ühe kompetentsi tõendamine valikust B.2.9 - B.2.14.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Inseneriteadmiste rakendamine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) kasutab asjakohaseid teaduslikke, tehnilisi või tehnoloogia alaseid põhimõtteid probleemide lahendamisel; 2) omab ja laiendab kindlat teoreetilist lähenemist, mis võimaldab kasutusele võtta uusi tehnoloogiaid-ja süsteeme; 3) hindab tehnoloogiate rakendatavust oma valdkonnas võttes arvesse kasutaja vajadusi, turusituatsiooni ja piiranguid; 4) kasutab ja arendab teadus- ning kutsealase loometöö oskust erialaste probleemide lahendamisel, uute teadmiste saamisel ja nende rakendamisel; 5) otsib võimalusi enesearendamiseks, hoiab end kursis valdkondlike uuendustega, tuleb välja uute ideedega ja viib neid ellu; 6) kasutab sobivaid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) vahendeid ja võimalusi. Teadmised: 1) üldteoreetilised: matemaatika, loodusteadused, informaatika, ökonoomika, võõrkeel, filosoofia; 2) üldinsenerilised: tugevusõpetus, graafika, teoreetiline mehaanika, masinatehnika; 3) valdkondlikud üldised: elektrotehnika alused, elektritootmisseadmete, elektri ülekande ning jaotusseadmete, elektriautomaatika ja elektritarbimiseseadmete toimimise põhimõtted. Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	
B.2.2 Inseneritööd	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) oskab leida sobivaima tehnoloogia, protseduuri ja/või meetodi; 2) kavandab ja arendab tehnoloogilisi lahendusi ja viib neid ellu arvestades kulude, ohutuse, töökindluse, kvaliteedi, keskkonnamõjude jm aspektidega; 3) analüüsib olemasolevaid projekte ja otsib võimalusi nende arendamiseks ja lahendamiseks; 4) kasutab nüüdisaegseid meetodikaid erialaga seotud probleemide lahendamiseks nagu nt IKT vahendid ja modelleerimise ja simulatsiooni ning analüüsi- ja sünteesitehnikad; 5) kasutab elektroenergeetika valdkonnaga seotud tehnika- ja majandusvaldkondade (infotehnoloogia, elektroonika, turuteabe, majanduse ja keskkonnakaitse) üleseid lahendusmeetodikaid. Teadmised: 1) elektriõhutus, tööde ohutu organiseerimine; 2) diagnostilised meetodid; 3) tehnoloogiliste protsesside iseärasused; 4) majandusliku analüüsi meetodid; 5) keskkonnakaitse;	

6) seadusandlus, normdokumendid ja standardid; 7) keskkonnahoiu, säästva arengu ja energiatõhususe põhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	
B.2.3 Juhtimine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) juhib meeskondi ja koordineerib projekti tegevusi kasutades sobivaid juhtimisvõtteid ja -süsteeme; 2) hoiab projekti planeeritud eelarvega ning tegevuste ja õigusaktidega vastavuses; 3) kogub jooksvat infot, analüüsib tegevusi, annab tagasisidet ning korrigeerib vajadusel tegevusi; 4) tuvastab töötajate võimeid ja arenguvajadusi ning planeerib nende arengut; 5) planeerib ja juhib majandustegevust.	
Teadmised: 1) juhtimise ja organisatsioonikäitumise põhimõtted; 2) andragoogika ja psühholoogia põhitõed; 3) kvaliteedi- ja keskkonnujuhtimise põhitõed; 4) majandusteaduse põhitõed.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang ja tööpoole eksperthinnang läbiviidud projektidele)	
B.2.4 Kutsealale pühendumine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) juhindub oma töös inseneride kutse-eetikast (kutse-eetika koodeks vt lisa 4); 2) vastutab oma kollektiivi ja enda kutsealaga seotud tegevuse eest; 3) orienteerub kutseala eri aspektides, teeb ettepanekuid innovatiivseteks muutusteks; 4) säilitab ja arendab oma kutseoskusi, hoiab end kursis tehnoloogiliste muutustega; kavandab ja viib ellu arendustegevusi; 5) annab edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi, koordineerib juhendatavate tööd; 6) selgitab elektriinseneride kutsete olemust taotlemise võimaluste ja eelduste kohta.	
Teadmised: 1) kutsealaga seotud institutsioonid ja koostöövõrgustikud; 2) kutsealaga seonduvad trendid majanduses ja haridussüsteemis.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tagasiside seotud organisatsioonidelt)	
B.2.5 Suhtlemine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) kasutab oma töös korrektset eesti keelt kõnes ja kirjas ning väljendab ennast arusaadavalt; 2) valdab vähemalt ühte võõrkeelt, vähemalt tasemel B2 vt lisa 5; 3) osaleb aktiivselt diskussioonidel ja koosolekutel ning juhib neid; 4) koostab esitlusi, dokumente, kirju ja aruandeid; 5) vahetab tehnilist informatsiooni kõigile arusaadavalt; 6) annab tagasisidet ja teeb vahekokkuvõtteid; 7) loob positiivse suhtluskeskkonna ja käitub vastavalt headele suhtlemistavadele; 8) loob koostööks vajalikke suhtevõrgustikke.	
Teadmised: 1) PR alased teadmised; 2) avaliku esinemise oskus; 3) psühholoogia põhitõed.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Elektrisüsteemide ja -võrkudele spetsialiseerunud volitatud elektriinseneri kutse tõendamiseks on nõutav kompetentsi B.2.6 tõendamine.

Elektriautomaatikale spetsialiseerunud volitatud elektriinseneri kutse tõendamiseks on nõutav kompetentsi B.2.7 tõendamine.

Tarbija elektripaigaldistele spetsialiseerunud volitatud elektriinseneri kutse tõendamiseks on nõutav kompetentsi B.2.8 tõendamine.

Elektrivõrgud ja -süsteemid	
B.2.6 Elektrivõrgud ja -süsteemid	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) juhib energiasüsteemi ja selle osade talitlust, planeerib elektrisüsteemi ja selle osade arengut; 2) koostab energiabilanssi ja – võimsusbilanssi, prognoosib elektrituru arenguid; 3) arendab, projekteerib, ehitab ja käitab süsteemiautomaatikat ning analüüsib elektrisüsteemis esinevaid rikkeid.	
Teadmised: 1) ühendatud elektrisüsteemid: elektritootmise, ülekande ja jaotamise põhimõtted ning nende arengusuunad, elektrisüsteemi stabiilse toimimise põhimõtted; 2) elektriturg: elektrituru toimimise põhimõtted; elektrituru, tootmise ja tarbimise trendid; 3) süsteemiautomaatika: süsteemi töös esinevad ebanormaalsused ja nende analüüsimeetodid ning süsteemiautomaatika toimimise põhimõtted ja alamsüsteemid.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	

Elektriautomaatika	
B.2.7 Elektriautomaatika	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) juhendab (elektri tootmisel, ülekandel, jaotamisel ning tarbimisel) a) elektri väiketootmiseseadmete ja nende juhtimissüsteemide b) elektri koht- ja tarkvõrkude, c) tööstus- ja energeetikaettevõtete ning hoonetega seotud elektritarbimise põhiseadmete d) elektripaigaldiste automaatikasüsteemide, e) tehnoloogilistes protsessides ja masinates kasutatava aparatuuri ja elektriajamite f) automaatjuhtimis- ja andmeside-süsteemide, g) koht- ja tarkvõrkude, arendamist, projekteerimist, ehitamist ja ohutut käitu ning vasutab selle eest. 2) rakendab automaatika meetodeid ja vahendeid ning automaatika riist- ja tarkvara vahendite arengutendentse võimalike parimate lahenduste leidmisel.	
Teadmised: 1) elektri tootmiseks, ülekandeks ja jaotamiseks ning tarbimiseks kasutatavate automaatikaseadmete toimimise põhimõtted; 2) tööstus- ja energeetikaettevõtete, hoonete ja neis leiduva tehnoloogiaga seotud elektrivarustuse elektripaigaldiste ja ühendatud elektrisüsteemide toimimise põhimõtted; 3) automaatjuhtimise ja süsteemiteooria põhimõtete ning tehnoloogilistes protsessides (sh elekttervalgustuses ja elektrotehnoloogias) ja masinates kasutatava aparatuuri ja seadmete ning elektriajamite toimimise põhimõtted; 4) andmesideprotokollid.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	

Tarbija elektripaigaldised	
B.2.8 Tarbija elektripaigaldised	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) juhendab a) elektri väiketootmiseseadmete ja nende juhtimissüsteemide, b) elektri kohtvõrkude, c) tööstus-, transpordi ja väikeenergeetika objektide, d) transpordimasinatega seotud statsionaarsete ja mobiilsete elektri- ning automaatikapaigaldiste, e) äri-, tööstus- ja ühiskondlike hoonete ning elamute elektrivarustusüsteemide, f) põhiliste tehnoloogiliste protsessidega seotud elektripaigaldiste, arendamist, projekteerimist, ehitamist ja ohutut käitu ning vastutab selle eest, 2) analüüsib paigaldiste ja nende projektide tehnilist taset, sh seal esinevaid puudusi ning teeb ettepanekuid nende kõrvaldamiseks.	
Teadmised: 1) elektri tootmise, edastamise ja jaotamise ning tarbimisega seotud elektripaigaldiste toimimise põhimõtted; 2) tööstus- ja energeetikaettevõtete ja neis leiduva tehnoloogiaga seotud elektrivarustus ja elektripaigaldiste toimimise põhimõtted; 3) äri- ja ühiskondlike hoonete ning elamute elektrivarustus-, valgustus-, automaatika- ja sidepaigaldiste toimimise põhimõtted; 4) masinate ja protsesside käitamise ning juhtimisega seotud elektri- ning automaatikapaigaldiste toimimise põhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kõikide volitatud elektriinsener, tase 8 kutsete tõendamisel on nõutav vähemalt ühe kompetentsi tõendamine valikust B.2.9 - B.2.14.

B.2.9 Projekteerimine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) analüüsib oma valdkonnas projekteerimiseks vajalikke lähteandmeid ja vajadusi; 2) süstematiseerib informatsiooni; 3) kasutab asjakohast tarkvara; 4) koostab projekte ja analüüsib olemasolevaid projekte; 5) juhhib projekteerimisprotsessi.	
Teadmised: 1) projekteeritav valdkond; 2) seadused ja normdokumendid; 3) projekteerimise tarkvara.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	
B.2.10 Teadus- ja õppetöö	EKR tase 8
Tegevusnäitajad 1) analüüsib teadustöid; 2) hindab kriitiliselt katsetulemusi ja teeb üldistusi; 3) juhhib teaduskollektiivi; 4) publitseerib teadustöö tulemusi; 5) koostab õppe- ja ainekavasid; 6) õpetab kasutades sobivaid õppemeetodeid; 7) teeb teadusuuringuid.	
Teadmised:	

1) põhjalikud erialateadmised; 2) pedagoogika ja andragoogika	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, publitseeritud tööd, koolitustulemused)	
B.2.11 Arendus ja juhtimine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) suunab elektrotehnika valdkonna arengut; 2) arendab ja juhib oma organisatsiooni parimate tulemuste saavutamiseks ja saavutab seatud eesmärgid; 3) koostab arengukavasid ja lühiajalisi plaane.	
Teadmised: 1) elektroenergeetika valdkonna arengutrendid; 2) kaasaegsed organisatsioonide juhtimisteed.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	
B.2.12 Energiakaubandus ja tehnoloogiakaubandus	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) orienteerub energiakaubanduse nüanssides; 2) osaleb energiaturul erinevates rollides (bilansihaldur, müüja jne); 3) koostab energia- ja võimsusbilanssi; 4) teeb majanduslikult kasulikke tehinguid; 5) vahendab kasumlikult elektriseadmeid tootjatelt tarbijatele.	
Teadmised: 1) energiaturu toimimine; 2) kütusteturu toimimine; 3) saastekaubanduse toimimine; 4) elektriseadmete turu toimimine.	
Hindamiskriteeriumid: Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	
B.2.13 Energiapoliitika	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) saab aru energeetika arengut mõjutavatest teguritest ja arvestab nendega; 2) selgitab üldsusele ja otsustajatele võimalikke arengusuundi energeetikas; 3) koostab energeetika arengukavasid läbi erinevate stsenaariumide; 4) valmistab ette ja selgitab riigi energiapoliitikat otsustajatele.	
Teadmised: 1) energiasüsteemi toimimise ja arengu põhimõtted; 2) energiaturu toimimise ja arengu põhimõtted; 3) primaarenergia allikate kasutuselevõtu arengusuunad; 4) maailma energiapoliitika suunad; 5) energia tootmistehnoloogia arengusuunad.	
Hindamismeetod(id): Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)	
B.2.14 Ehitus, käit ja järelevalve	EKR tase 8
Tegevusnäitajad: 1) loeb projekte ja projektjooniseid ning saab neist aru; 2) rakendab kehtivaid õigusakte, standardeid ja muid normdokumente; 3) korraldab ehituse, käidu- ja järelevalvealast tööd; 4) kasutab diagnostikas asjakohaseid seadmeid ja tehnoloogiaid.	
Teadmised: 1) õigusaktid ja standardid;	

- 2) töö organiseerimise alused;
3) seadmed ja tehnoloogiad.

Hindamismeetod(id):

Dokumentide alusel (enesehinnang, tööpoole eksperthinnang)

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	15-05062013-5.5/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Heiki Tammoja, EEES, Tallinna Tehnikaülikool Tiit Metusala, EEES, Tallinna Tehnikaülikool Lauri Öövel, EEES, OÜ Energoservis Arvi Hamburg, Eesti Inseneride Liit, Tallinna Tehnikaülikool Lembit Vali, EEES, OÜ Energiasalv
3. Kutsestandardi kinnitaja	Inseneride Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	10
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	05.06.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	04.04.2016
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2151 Elektriinsenerid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	8
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Chartered Electrical Engineer, level 8
Inglise keeles	Chartered Engineer of Consumer Electrical Equipment
Inglise keeles	Chartered Engineer of Electrical Automation
Inglise keeles	Chartered Engineer of Electrical Systems and Networks
C.3 Lisad	
Lisa 1 Elektriinseneride kutsete tasemed	
Lisa 2 Insenerikutsete taotlemise eeldused	
Lisa 3 Inseneri täiendusõppe arvestus	
Lisa 4 Kutse-eetika ja käitumiskoodeks	
Lisa 5 Keelte oskustasemete kirjeldused	